No. 1642 1852.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden *f* 6,00; franco door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

WOENSDAG, 15 SEPTEMBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cent zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 14 September.

Hartverscheurend moet de toestand zijn van de Protestanten [illegible] van het katholijke Limburg. Met geene pen te beschrijven moet het zijn; aan welke kwellingen zij daar zijn blootgesteld; met geene drooge oogen zal het kunnen vernomen worden, wat zij in elk opzigt van hunne onmeedogende katholijke medeburgers te verduren hebben. Het was dan ook meer dan tijd, dat Ds. Beekman, door middel van het orgaan der orthodoxen, aan 't licht bragt in welken deerniswaardigen toestand zij verkeeren, en dat, terwijl van den eenen kant de sympathie van hunne geloofsgenooten voor hen werd opgewekt, hij van den anderen kant het gedrag der katholijke Limburgers aan de verdiende minachting van alle *echte* Nederlanders prijs gaf.

Hoe zeer echter is het niet te betreuren dat Ds. Beekman in geene bijzonderheden is getreden betreffende het lijden, dat de Protestanten te Weert te ondergaan hebben! Had zijne waarheidsliefde dát van hem kunnen verkregen hebben, — ongetwijfeld dat dan door nog meer dere stemmen dan thans geschiedt, het »ach" en »wee" over de Katholijken van Limburg zou aangeheven worden. Hoe toch zou [illegible] dat treurbeklag kunnen ingesteind [illegible] vermoed had, dat de Protestanten het te Weert zoo hard te verantwoorden hebben? Immers wat is van openbare bekendheid? Men leze:

De hartverscheurende klagten loopen hierover, dat te Weert, te midden van duizenden *goede Roomsch-Katholijken* [illegible] Protestanten *(zegge 24* Protestanten) [illegible] bedehuis, zonder bezoldigden predikant, zonder koster noch kosterij; uren (namelijk 2 uren) verwijderd van protestantsche preekhuizen, waar zij in het geloof kunnen gesterkt worden, en waar zij een opbeurend woordje hooren kunnen, enz.. Ziedaar de klagten.

Gaan wij nu in de eerste plaats na, ten bate van welke medelijdenswaardige voorwerpen die klagten geslaakt worden. Het resultaat van met de meeste naauwkeurigheid in 't werk gestelde nasporingen is geweest, dat onder die 24 interessante Protestanten van Weert *er niet een is die een vast verblijf te Weert heeft; allen zijn* BEZOLDIGDE AMBTENAREN, die, van gouvernementswege, naar het uitsluitend katholijke Limburg gezonden en elken dag naar andere standplaatsen kunnen geroepen worden. Opdat het blijke dat, wat wij hier ter neer schrijven, geheel overeenkomstig de waarheid is, geven wij hier de namen der *vier en twintig* uitverkoornen, benevens eenige bijzonderheden, tot hen betrekking hebbende.

De protestantsche bevolking te Weert bestaat dan uit:

van Eeden, *ambtenaar*, vrouw en drie kinderen, gehuisvest op eene kamer 5
Hillerda, *ambtenaar*, vrouw en 3 kinderen . . 5
Boon, *een gepensioneerde* 1
[illegible] 1
[illegible] tholijk) 1
van Songer, *kommies*, 3 kinderen (vrouw katholijk) 4
Een *gepensioneerd soldaat* 1
van Brughem, *inspekteur der wegen* 1
van Deijghem, *gendarme* 1

Zegge 20

En dus niet 24 Protestanten, als abusivelijk door Ds. Beekman wordt opgegeven. Doch laten ook wij ons niet vergissen. Immers boven en behalve de opgenoemden, woont op dit oogenblik nog te Weert een zekere heer de Bruijn, wiens vrouw en zoon katholijk zijn. Hij zal Weert echter binnen kort verlaten; doch op dit oogenblik zou toch eigentlijk met hem het getal Protestanten te Weert 21 zijn.

Duidelijk uit bovenstaande opgave blijkt is de protestantsche bevolking te Weert, geene vaste, maar slechts eene fiktieve bevolking. Voor drie jaren telde Weert 3 Protestanten; het is dus eene geheele nieuwe bevolking, door het gouvernement aan Weert toegezonden, ten spijt welligt van zijne *zeven duizend* katholijke inwoners, die niet alleen dulden moeten dat hun, bijna uitsluitend, protestantsche ambtenaren met vrouw en kinderen thuis gestuurd worden, maar die het zich ook nog zullen moeten laten welgevallen, dat juist voor die hun opgedwongen protestantsche ambtenaren mogelijk een tempel gaat gebouwd worden te midden eener uitsluitend katholijke bevolking, waaraan dan, als van zelf spreekt, een predikant moet verbonden worden, in wiens onderhoud, zoowel als in dat van vrouw en kinderen, door 's rijks kas moet worden voorzien.

Het blijve voor heden bij de mededeeling van de boven aangevoerde feiten. Slechts dit voegen wij er vragenderwijze aan toe, of klagen betamelijk is, waar men de protestantsche bevolking, te midden van 7000 Katholijken, binnen drie jaren tijds van 3 op 21 zielen heeft zien klimmen?

In de *toespraken* van prof. J. Bosscha, door hem in zijne hoedanigheid van voorzitter van het geheim genootschap *Welstand* gehouden, komen nu en dan bekentenissen voor, welke het jammer zou zijn in vergetelheid te doen geraken. Van deze bekentenissen is de volgende niet de minst opmerkelijke: »Ik houd het daarvoor, dus sprak hij ten jare 1842, dat, zoo de reine Evangelieleer, door onze kerkhervormers gepredikt, [illegible] van godvreezende vorsten en vermogende [illegible] zelfstandigheid had gekregen, de volken van het protestantsch Europa nog onder den gewetensdwang van Pausen en Prelaten zouden zuchten (1)."

Niet hare eigene kracht derhalve, niet de kracht der goddelijke waarheid, welke zij voorgaf in eere te willen herstellen, maar *»de ondersteuning van godvreezende vorsten en vermogende aanzienlijken"* heeft aan de zoogenaamde reine Evangelieleer eene kerkelijke zelfstandigheid geschonken. Zonder die ondersteuning en alleen aan zich zelve overgelaten, zou zij het nooit zoo ver gebragt hebben van tot kerkelijke zelfstandigheid te geraken!

Treffend is de overeenstemming van deze bekentenis van den hoogl. Bosscha, met die van den zeventiendeeeuwschen Franschen protestantschen schrijver de Jurieu.

»*Het is ontegensprekelijk*, zegt hij, dat de reformatie door de magt der regeringen tot stand is gekomen. Zoo ging het te Genève door den Senaat; in Zwitserland door den grooten Raad van ieder kanton; in Duitschland door de Rijksvorsten; in Holland door de Staten-Generaal; in Denemarken, Zweden, Engeland en Schotland door de Koningen en Parlementen; en de hoogste Staatsmagt bleef er niet bij, dat zij den aanhangers der reformatie volle vrijheid verleende; *zij ging zoo ver dat zij der Papisten kerken wegnam en hunne openbare godsdienstoefening verbood*, EN ZULKS TEN EENEMALE. Nog meer, zelfs *de stille uitoefening* der katholijke godsdienst werd op onderscheidene plaatsen door den Staat verboden (2). Hierbij trad evenwel dwang en geweld op den voorgrond." (Kurieus is wat Jurieu hierop laat volgen.) »Welnu, dus vervolgt hij, het is eenmaal zoo, en het schijnt dat God heeft toegelaten, dat een werk, *waarin men den vinger Gods niet kan miskennen*, overal DOOR JUIST NIET ZEER CHRISTELIJKE MIDDELEN is voltrokken geworden."

Behartigenswaardig is de wenk, van welken Jakob Marx, in zijn werk over *die Ursachen der snellen Verbreitung der Reformation*, de aangehaalde woorden doet vergezeld gaan.

»Dat God dit alles toegelaten heeft, dus schrijft hij, dat schijnt niet slechts, maar dat is ongetwijfeld zoo. Maar wanneer dit alles door zulke onchristelijke middelen doorgedreven is geworden, dan is het niet regt duidelijk hoe men daarin den vinger Gods kan erkennen; want wanneer het *'t werk* is der Staatsmagten (der »godvreezende vorsten" en der »vermogende aanzienlijken" van prof. Bosscha), wat heeft de vinger Gods er dan meê te maken gehad?"

Die gemoedelijk is, zal zijn antwoord tot een simpel »*niet veel!*" moeten bepalen.

(1) Zie de *Mémoire sur les sociétés secrètes protestantes dans les Pays-Bas*, blz. 69.
(2) Gelijk thans in Mecklenburg-Schwerin plaats heeft.

Zoo men onze protestantsche of protestantizeerende dag- en weekbladen gelooven mag, dan is Rome goed op weg, om spoedig in Roomsche landen haar laatsten ademtogt uitgeblazen te hebben. Zoo men hen gelooven mag, dan zal het woord van Cousin weldra gelogenstraft worden, die beweerde »*que Rome avait encore pour trois cents ans de vie dans le ventre*," dat Rome nog voor driehonderd jaren leven in 't lijf had; want dan verloopen er geene vijf en twintig jaren, ruim genomen, of het is met Rome gedaan. Hoe hard toch loopt Ierland niet naar 't Protestantismus over? Bij millioenen verlaten zij daar de Moederkerk! In Silezië en in de overige katholijke provinciën van Pruissen gaat het niet beter; en even slecht, of wil men liever, even gunstig is het gesteld met Bohemen en Hongarijë, met Lombardijë en Sardinië. België volgt datzelfde voetspoor; en wat Frankrijk betreft — geen land, dat niet door Frankrijk in de schaduw gesteld wordt wegens zijne sympathie voor en zijne overhelling tot het Protestantismus! Zoo ten minste verzekeren de protestantsche of protestantizeerende dag- en weekbladen ten onzent.

In hoe verre hunne beweeringen, in 't algemeen genomen, geloof verdienen, laten wij heden rustig in 't midden, ons bepalende tot de mededeeling van den volgenden brief, waaruit men afleiden kan welke waarde aan hun geroep over de veelbeteekende ontwikkeling van het Protestantismus in onderscheidene streken van Frankrijk, behoort gehecht te worden.

Aldus schrijft men van Rouaan dd. 8 September ll.:

»Een korrespondent der *Augsb. Allg. Ztg.* schreef in haar Nommer van 2 Sept. over de vorderingen van het Protestantismus in Frankrijk, »dat er om den Oosten bijzonder *talrijke overgangen van gemeenten* hadden plaats gehad." Zoo waren er in het vorige jaar in het departement der Neder-Seine, te Elbeuf en onmiddellijk in de nabijheid drie protestantsche (gereformeerde) gemeenten gesticht. Ik durf u daarentegen verzekeren, dat het Protestantismus in Normandijë geene vorderingen maakt; van den overgang van talrijke gemeenten is geen woord waar. Eergisteren nog doorreisde ik zelf deze streek, en ik kan dus uit eigen waarneming spreken. Te Elbeuf is men er aan bezig een bedehuis op te rigten, alsmede te Darnetal, alwaar thans in een koffijhuis eene weinig bezochte godsdienstoefening gehouden wordt. Doch te Darnetal bestaat onder de leiding van den vikaris-generaal de Lamotte eene godsdienstige vereeniging van 1000—1200 mannen; sedert kort is te Sotteville eene dergelijke vereeniging gesticht, die den heerlijksten bloei geniet. Zoodanig resultaat van deze katholijke pogingen heeft den naijver der Protestanten opgewekt en hun die bedehuizen doen bouwen, om ten minste een schijnbaar tegenwigt tegen den invloed van het Katholicismus op de bevolking te verkrijgen. Wanneer de Gereformeerden zich op geene andere dan op zulke voorbeelden te beroemen hebben, dan doen zij eene slechte keuze; onze katholijke broeders mogen zich daarom aangaande het gewigt dezer [illegible] demonstratien volkomen gerust stellen. Het gaat daarmede als met de berigten uit Silezië, nopens den afval van eenige duizende Katholijken, die uit de protestantsche Duitsche bladen ook in Fransche bladen zijn overgenomen. Zij waren in staat om ons met droefheid te vervullen — totdat wij vernamen, dat het slechts de Rongianen betrof, die zich protestantsch verklaarden, omdat de regering hen als *Duitsch-katholijke* gemeente niet langer wilde dulden."

De volgende Brief is namens de Kerkvoogden die het eerste nationaal Koncilie van Noord-Amerika te Baltimore bijwoonden, geschreven:

Aan het Bestuur van de Voortplanting des Geloofs te Lyon en Parijs. Baltimore 20 [illegible]

Mijne Heeren!

De Vaderen van het eerste nationaal Koncilie der Vereenigde Staten, zes Aartsbisschoppen en zeven en twintig Bisschoppen, op gezag en volgens den wensch van den eerwaardigen Opvolger des H. Petrus bijeen vergaderd, hebben in het hun door u gedaan verzoek met blijd-

[…]telijkheid bewilligd. Zij hebben met eenparigen [illegible] bepaald dat de Vereeniging van de Voortplanting des Geloofs in al hunne Diocesen zou worden ingevoerd, en naijverig om uwe voetstappen te volgen, hebben zij de eenvoudige doch vruchtbare wijze weten te waardeeren, welke het beheer uwer Vereeniging boven dat van elke andere onderscheidt.

Waarom zouden zij ook niet hebben beantwoord aan het beroep van uwen ijver, terwijl zij de groote dingen zagen, welke de Voorzienigheid rondom hen gesticht heeft, en waarvan gij, door de liefde der armen, de voornaamste werktuigen zijt geweest? De Vaders van het Koncilie herinneren zich den tijd toen zes Bisschoppen de Kerk der Vereenigde Staten regeerden, en zij tellen thans reeds even zoovele metropolitaan-kerken! De hiërarchie bestaat thans uit drie en dertig Prelaten, en weldra zullen er aan dit getal twaalf nieuwe medewerkers worden toegevoegd. Welk een luisterrijke toekomst is ons beschoren, of mag ik, of mogen wij wel zeggen, is reeds ons deel! — Wanneer ons scheppingswerk als tot dusverre blijft vorderingen maken en als om strijd met het land blijft vooruitgaan, gelijk het zich nu reeds uitstrekt tot de Stille Zuidzee, dan mogen wij hopen en gelooven, dat op zijn hoogst binnen vijf en twintig jaren het Amerikaansche gedeelte der Katholijke Kerk, even zoo veel bisschoppelijke zetels zal tellen als de oudste rijken van Europa.

Is dat geen wonder der Voorzienigheid, die snelle aanwas der ware Kerk in dat gedeelte der Nieuwe Wereld, waar de vooroordeelen der dwaling zulke diepe wortels hadden geschoten, waar rijkdom en invloed eenen scheidsmuur vormden, en waar de nijpendste armoede slechts de geringste onzer hinderpalen was? — Doch God wist dat een aanmerkelijk deel van Europa zich naar Noord-Amerika zou begeven, en ziet, Hij vernieuwt de wonderen van het Apostolaat en van de Zendingen. Hij boezemt het denkbeeld uwer Vereeniging in, Hij omgeeft haar met de volheid zijner zegeningen, en vertoont dit eenig feit in de jaarboeken der Kerk, dat namelijk een gering aantal leeken, hunne eerste aansporing ontvangende van de liefde, onder de bescherming van den H. Stoel, de voedstervaders worden van alle zendingen der katholijke wereld. Hoe zouden wij dan niet uitroepen: hoe lief zijn uwe tabernakelen, o God van Israël! toen wij in hetzelfde Heiligdom Bisschoppen vergaderd zagen, die, hoezeer door eenen afstand van twee duizend mijlen van elkander gescheiden, op de roepstem des H. Vaders, afstanden, vermoeijenissen, zee en ontberingen hadden getrotseerd, om over de belangen hunner ontluikende kerken te komen raadplegen.

Wij bidden u, mijne heeren, om der voorwerpen uwer voorzigtige liefdadigheid de talrijke behoeften niet uit het oog te verliezen, die onvermijdelijk in Amerika voortvloeijen uit die buitengewone ontwikkeling, en u te herinneren dat wij te voorzien hebben in de geestelijke en dikwijls ligchamelijke behoeften van ten minste 200,000 Katholijken, die jaarlijks uit Europa tot ons komen. Er is hier nog geen enkel diocees, dat ten volle georganiseerd en in staat is aan de aanzoeken der geloovigen te voldoen. De nieuwe zetels kunnen slechts bestaan door uwe liefdadigheid, en onder deze bevelen wij u bijzonderlijk dien van Oregon aan.

Ontvangt, mijne heeren, met de verzekering van onzen eerbied en hoogachting, die van onze wenschen, onze beden en onze vereeniging met u in de H. Offerande.

De Vaders van het eerste Koncilie van Baltimore,
† FRANCIS PATRICK KENRICK,
Aartsbisschop van Baltimore, Apostolisch Legaat,
F. LHOMME,
Promotor van het Koncilie.

— Men leest in de *Ami de la Religion* het volgende artikel, waarmede onze bijzondere berigten geheel overeen komen.

Het Katholicismus en het Radikalismus in Zwitserland.

Het radikalismus spreidt in Zwitserland eene ongehoorde bedrijvigheid ten toon. Het weet dat het Katholicismus zijn geduchtste en eenige vijand is, en het verzuimt niets om het te verdelgen. Men herinnert zich met welke vervolgingen en geweldadigheden de overwinnaars van het Sunderbond de geschied-rollen huns vaderlands bezoedeld hebben. Het brutaal geweld heeft heden plaats gemaakt voor de taktiek en de list; de trouwlooste plannen die ooit gehoord werden, zijn thans beraamd. De openbare meening moet ze volstrekt kennen, en Europa moet er voor gewaarschuwd worden. Mogen deze nieuwe knepen in tijds ontmaskerd en vernietigd worden.

De opvoeding der jeugd is het mikpunt van alle revolutie-mannen. Om haar te verderven, om haar van de moederlijke voogdij der godsdienst te berooven — daartoe besteden zij al hun zorgen. Zij weten wel dat alles kan mogelijk zal zijn wanneer volgens de ijselijke bekentenis van een der onbeschaamste demagogen, Wilhelm Marr, zij het zoover hebben gebragt dat zij van al hunne aanhangers »persoonlijke vijanden van God hebben gemaakt.«

De wet betreffende het openbaar onderwijs is begonnen met de vaststelling van het systeem der *gemengde scholen*. Met vernietiging der heiligste regten van de godsdienstige vrijheid, ten voordeele van de onverschilligheid in geloofszaken en van het ongeloof, worden alle kinderen zonder onderscheid van godsdienst in dezelfde scholen opgenomen, en om de zegepraal van dat systeem des te beter te verzekeren, hebben direkteurs en onderwijzers der scholen den eed moeten zweren, dat zij niets zouden leeren wat eenigzins betrekking heeft op de godsdienstige dogmatiek. Het burgerlijk gezag heeft zich uitsluitend meester gemaakt van de hoogere scholen, en de geestelijke seminarien vernietigd. Het deelt aan de katholijke kinderen boeken uit, waarin de geschiedenis der Kerk verminkt en belagchelijk gemaakt wordt, waarin de leer van het volstrektste indifferentismus wordt beleden, en waarin men o. a. zinsneden vindt als de volgende: »De godsdienst is eene van die zaken, waaromtrent het aan het menschdom gegeven is verschil van gevoelen te koesteren. Ieder heeft aan zijne eigene wijze van zien de voorkeur gegeven.« Zulke boeken worden als prijzen uitgereikt, en zulks in eene kerk, die voor die plegtigheid door de protestantsche autoriteiten is *ingenomen*.

Eindelijk, is er thans spraak om te Bern eene Bonds-universiteit op te rigten, alwaar geheel het hooger onderwijs zal gekoncentreerd worden, welker kursus men zal moeten hebben waargenomen om openbare posten te kunnen bekleeden, en die waarschijnlijk het gezag zal worden, van hetwelk de onderwijs-inrigtingen van geheel Zwitserland zullen afhankelijk zijn. Het is onnoodig te zeggen welke geest bij die inrigting zal voorzitten. Zij zal voorzeker in de billijke ligtgevoeligheid van eenige kantons eene ernstige oppositie ontmoeten; maar men hoopt die beletselen te zullen overwinnen. Men heeft immers altijd eene radikale of vijandige meerderheid gehad, waarmede men de meest gegronde eischen der Katholijken heeft te niet gedaan.

Van het onderwijs der jeugd, gaat men over tot het onderwijs der aankomende jongelingen. De leeskringen of leesgezelschappen, die uitvinding van het Duitsche radikalismus, nemen overal in getal toe, en doen tot op de afgelegenste plaatsen de verachtelijkste en schandelijkste voortbrengsels der socialistische literatuur doordringen. De gouvernementen weten het, en doen niets om zich tegen deze zedebedervende propaganda te verzetten.

Men zie zelf hoe de Katholijke Kerk wordt behandeld. Ieder weet dat [illegible] geplunderd of uitgeroofd, hare priesters van alle burgerregten beroofd, en vele der aanzienlijkste geestelijken in den kerker geworpen of verbannen zijn, gelijk de doorl. Bisschop van Friburg.

De onwettige inbezitnemingen gaan overal voort. De Staatsraad van Genève brengt, met verkrachting van het heiligste regt, de katholijke kerkgebouwen op het nieuwe kadaster als *gemeentegoederen, waarover de gemeenteraden naar welgevallen mogen beschikken.* Deze theorie wordt door feiten gevolgd. De raad van Carouge heeft den 3sten der vorige maand zitting genomen in het katholijke kerkgebouw, daar is hij overgegaan tot het uitdeelen van prijzen aan de gemeentescholen, waarin protestantsche en katholijke kinderen gezamenlijk onderwijs genieten.

In het belang des vredes en door eene geheel goedgunstige inschikkelijkheid gedreven, had het kerkelijk gezag welwillend toegestaan, dat deze plegtigheid in de kerk gehouden werd, doch het had zich al zijne regten voorbehouden en alleen tot voorwaarde gesteld, dat de gebruikelijke aanspraak door een Katholijk zou gehouden worden. De leden van den gemeenteraad van Carouge verzetteden zich met kracht tegen *dezen onbescheiden eisch van de papistische partij.* Met geweld werd toen doorgedreven, dat Protestanten de redevoeringen zouden houden, en dienvolgens heeft een protestantsche domine de leiding der plegtigheid in eene roomsche kerk op zich genomen. Mgr. de Bisschop en de Groot-vikaris van Genève hebben een protest opgesteld tegen deze schending van het heiligdom. De geestelijkheid van het kanton heeft dat protest ook onderteekend. Maar het beginsel is gesteld. De kerken worden van nu af beschouwd als eigendommen der gemeenteraden; de Protestanten zullen niet stilstaan bij de toepassing van het beginsel.

De radikalen hervatten ook een plan, dat voor eenigen tijd voorgezet was, en dat men voor opgegeven had kunnen houden. Het zou namelijk zijn de oprigting van een aartsbisdom in Zwitserland, een aartsbisdom waarvan afhankelijk zouden zijn, niet de Bisschoppen — zij zouden gesupprimeerd worden — maar eenvoudige bestuurders der diocesen. Het is natuurlijk dat dit plan verwezenlijkt zou worden, zonder dat men zich hieromtrent met den H. Stoel verstond. Immers het is eene der grondwettige artikelen van het geloof van het radikalismus, dat men in godsdienstige aangelegenheden het gezag van den Paus moet verwerpen.

Om dit doel te bereiken, poogt men de algemeene opinie voor te bereiden d. i. op het [illegible] te [illegible]den; en intusschen worden overal dagbladen en brochures verspreid, die het Katholicismus, zijne regten en zijn eeredienst in minachting brengen.

Tegenover zulke ondernemingen is het volstrekt noodig dat de Katholijken hun ijver, gehechtheid en moed verdubbelen. Voorwaar de strijd is moeijelijk en de vijand sterk, maar laten zij zich tot den H. Stoel wenden. Als een werkzame bewaker van de regten en de vrijheid der Onbevlekte Bruid van Christus, verheft de Opvolger van den H. Petrus gestadig zijne stem hemelwaarts om voor de verdrukten te bidden. Voorwaar, de dag der geregtigheid kan niet ver meer verwijderd zijn.

Wij stellen veel prijs op het welslagen der jongste onderneming van den heer Josué Witz te Arnhem, bekend onder den naam van *Bibliothek für Geschichte, Philosophie und Theologie.* Om te doen zien, van welk geldelijk voordeel het is, zich op deze *Bibliothek* te abonneeren, laten wij hier volgen de opgave van de prijzen der werken tot heden in de *Bibliothek* geleverd, zoo als die in Duitschland zelve berekend worden.

	Thlr.	Sgr.	Pf.
Staudenmaier, Dr. Fr. A. Das Wesen der katholischen Kirche	»	13	9
Seiters, J. Ch. A. Bonifacius, der Apostel der Deutschen	2	»	»
Hahn-Hahn Von Babylon nach Jerusalem	1	5	»
— — Aus Jerusalem	»	26	»
F. von Florencourt, Meine Bekehrung	»	24	»
Joh. Ev. Schmid, Historischer Katechismus, 1ster Band	»	27	»
— — 2ter Band	»	27	»
Jacob Marx, Die Ursachen der schnellen Verbreitung der Reformation; zunächst in Deutschland	»	15	»
	7	17	9
Hollandsch			f 13.66½
Verhooging der prijzen in den handel van 1/4 of 25 % is			» 3.41½
Alzoo zouden bovengenoemde werken minstens hebben gekost			f 17.08

Abonnenten op deze *Bibliothek* genoten derhalve in het afgeloopen jaar een voordeel van meer dan 50 %. Met den 2den Jaargang zal dit voordeel nog aanzienlijker zijn, vermits onder meer andere te leveren belangrijke werken, alleen de twee volgende: *Die Liebhaber des Kreuzes, von Ida Gräfin Hahn-Hahn* (f 4.50) en [illegible] *der Inquisition, von Carl Joseph Hefele*, (f 3.80) in den handel reeds veel meer kosten, dan de abonnementsprijs van een ganschen Jaargang der *Bibliothek* bedraagt.

Aan het bovenstaande zullen wij niet behoeven toe te voegen, dat wij de *Bibliothek für Geschichte, Philosophie und Theologie* een steeds toenemend debiet van ganscher harte toewenschen.

Z. M. heeft den heer F. W. Selle eervol ontslagen als direkteur van het postkantoor te Utrecht, behoudens aanspraak op pensioen, zijnde voorts bij hetzelve besluit benoemd tot direkteur van het postkantoor te Utrecht de heer H. W. van Marle, thans direkteur van het postkantoor te Delft; tot direkteur van het postkantoor te Delft de heer J. C. Wilbrenninck, thans kommies der eerste klasse bij het vak der posterijen.

Het programma voor de opening van de Vergadering der Staten-Generaal, te 's Gravenhage, op Maandag den 20 September 1852, thans door de *Staats-Courant* medegedeeld, is geheel eensluidend met dat van de laatstvorige jaren.

Volgens een, onder dagteekening van den 13 Augustus jl. van Zijner Majesteits konsul-generaal te Rio Janeiro ontvangen berigt, deden zich aldaar geene gevallen van geele koorts meer voor, en was de ziekte als geheel geweken te beschouwen.

Dezer dagen is de heer Dr. Staring, lid en sekretaris der kommissie voor de geologische kaart weder in de stad Ootmarsum geweest, om de resultaten der boringen na te gaan en den verderen loop der werkzaamheden te besturen. Men kan nog geene stellige uitkomsten der onderzoekingen mededeelen, doch vermeent dat het vooruitzigt op goede steengroeven vermindert. Op den 28 Augustus is ook de heer Kommissaris des Konings in deze gemeente geweest, en heeft op het terrein van den heer Engels, de boringen met den heer Staring bezocht.

ROTTERDAM, 13 Sept. Heden had bij de Roomsch-Katholijke gemeente van den Steiger alhier, eene belangrijke en hoogst zeldzame feestviering plaats. Het was namelijk 25 jaren geleden, dat de Zeer Eerwaarde heer Joannes Dominicus Rijken, provinciaal van de orde der predikheeren en prefekt der missie voor de kerkelijke provincie der Nederlanden, zijn dienstwerk als

pastoor bij die gemeente aanvaardde, en daarvan vierde hij heden, juist op zijn 54sten geboortedag, de plegtige gedachtenis. In de kerk der genoemde gemeen te droeg zijn eerwaarde, geadsisteerd door eene aanzienlijke priesterschaar, heden morgen de H. Mis op, onder uitvoering van de groote mis van Beethoven en de met roem bekende introitus en benediktie van den Nederlandschen komponist Verhulst, terwijl de plegtigheid besloten werd met het *Te Deum* van André. In de kerk, welke bij die gelegenheid prachtig versierd was, prijkten op het altaar zes uitstekend fraaije zilveren kandelaars, welk getal met nog zes, waaronder twee zeer groote voor de zijden van het altaar, zal vermeerderd worden, zijnde deze twaalf kandelaars een geschenk van de gemeente aan de kerk bij deze feestelijke gelegenheid.

Des namiddags heeft op kosten van den feestvierenden pastoor aan al de bedeelde armen der gemeente eene buitengewone uitreiking van fijn brood plaats gehad, terwijl des avonds het feest luisterrijk gevierd is in het wees- en bestedelinghuis dier gemeente, door plegtige inhaling van den pastoor en de geestelijkheid, en door illuminatie en vuurwerk, bij welke gelegenheid door de choristen der gemeente eene heerlijke serenade aan den bevoorregte werd gebragt.

Verder verneemt men, dat tegen morgen de R. K. geestelijkheid dezer stad en andere plaatsen, benevens al de kollegien der kerk, door den pastoor genoodigd zijn aan een feestelijken maaltijd in het gebouw der Koninklijke Yacht-club, welk feestmaal ook de heer burgemeester dezer stad met zijne tegenwoordigheid zal vereeren.

Sedert de oprigting der statie in 1629 hebben slechts twee pastoors dezer gemeente het voorregt mogen genieten, dat thans aan den Zeer Eerw. heer Raken te beurt viel, namelijk Carolus Petri, die van 1655 tot 1694, en Gerardus Romijn, die van 1739 tot 1776 pastoors bij deze gemeente zijn geweest.

— Tot lid konsulant van het *Bataafsch Genootschap der Proef-ondervindelijke Wijsbegeerte te Rotterdam*, is benoemd de heer E. H. van Baumhauer, Hoogl. te Amsterdam; en tot leden: de heer H. F. Fijnje, te 's Hertogenbosch; jhr. A. W. G. van Riemsdijk, te Maastricht; en de heer A. Vrolik, te Utrecht."

— Sedert eenige dagen is men op verschillende plaatsen dezer stad bezig, met het leggen van buizen voor de nieuwe gaz-fabriek. Ook worden van het stationsgebouw tot aan het huis nevens de Beurs onder den grond de pijpen gelegd, waardoor de draad van den elektrieken telegraaf zal loopen, terwijl men verneemt dat die draad bereids door de Maas voor deze stad gelegd is. (*R. C.*)

NIEUWESLUIS, 12 Sept. De berigten uit zee omtrent de haringvangst beginnen gunstiger te luiden. Gisteren kwamen 2 hoekers in; de eene met 95 ton, de andere met 42 last, van welke men vernam, dat er meer haring over zee kwam, en er in het laatst der voorlaatste week hoekers waren, die 40, 50 en 60 kantjes vingen. Het is te hopen, dat de gunstige berigten zich spoedig bevestigen mogen en de nateelt het al goed moge maken.

's HERTOGENBOSCH, 13 Sept. Zondag moet er een zoo hevige storm op de rivier gewoed hebben, dat de masten van drie schepen, welke gister de haven binnenkwamen, grootendeels verbrijzeld zijn. Van een van deze schepen is de schipper door den wind te Veen van zijne schuit geslagen en verdronken; zijne vrouw ligt ziek van den schrik aan boord. Hij was een brave man en vader. (*N. Brab.*)

STATEN-GENERAAL.

EERSTE KAMER.

Zitting van Maandag 13 September.

In deze zitting hebben de Kommissien van Rapporteurs hare verslagen gedaan over vier aanhangige ontwerpen van wet, als 1°. wegens de verandering van het tarief, ter zake van [illegible] 2°. [illegible] de ontheffing ter zake van [illegible] 3°. [illegible] van den waarborg van gouden en zilveren werken, en 4°. tot regeling van den pligt der provincie om behoeftige gemeenten te gemoet te komen.

Drukken en ronddeelen en de beraadslagingen bepaald op overmorgen, Woensdag, des middags ten 2 ure.

Daarna zijn achtervolgens zonder beraadslaging, met algemeene stemmen *aangenomen*: 1°. het ontwerp wegens de onteigening van perceelen tot den aanleg eener nieuwe haven te Groningen, en 2°. negen en twintig aanhangige naturalisatie-wetten.

Vervolgens is de vergadering gescheiden.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN

FRANKRIJK.

PARIJS, 12 Sept. Gisteren waren alle ministers op St. Cloud in den raad vergaderd, om de laatste bepalingen betreffende de reis vast te stellen.

— De Prins-President vertrekt morgen, zoo als men weet en zal 33 dagen afwezig blijven. De gen. de Saint-Arnaud, minister van oorlog, zal den Prins-President gestadig vergezellen; de minister Fould blijft te Parijs; de heer de Maupas, minister van politie, geleidt den Prins-President tot Moulins; de heer de Persigny tot Lyon. De heer Ducos zal te Toulon en te Rochefort zijn; de heer Magne, die naar Perigueux is vertrokken, zal vervolgens naar Angoulême gaan om met den President den nieuwen spoorweg in te wijden.

De heer Ducos, minister van marine, is heden naar Havre vertrokken, zich naar Cherburg begevende, alwaar het vaartuig *Austerlitz* moet worden te water gelaten.

— Binnen deze hoofdstad verwacht men een bezoek van den prins Georges, neef van den Koning van Pruissen.

— De aangelegenheid van het H. Graf is nog ver van geregeld te zijn en de heer de la Valette heeft in last, om de onderhandelingen, betreffende die zaak, te hervatten en te protesteren tegen het besluit, dat de Divan daaromtrent genomen heeft.

— De *Moniteur* berigt dat de zitting der generale raden gesloten is en aan de verwachting van de regering en van Frankrijk beantwoord heeft. Nimmer was eene zitting kalmer en tevens vruchtbaarder. Bevrijd van die bedriegelijke publiciteit, die de deliberatien vroeger in politieke diskussien deed ontaarden, die altijd onvruchtbaar zoo al niet gevaarlijk waren, hebben deze raden thans met ernst de aangelegenheden der departementen behandeld, zonder eenige andere vooringenomenheid, dan de behoefte om aan het hoofd van den Staat hunne dankbaarheid uit te drukken, en de zoo natuurlijke begeerte, om de tegenwoordige veiligheid en welvaart des lands bestendigd te zien.

MADRID, 7 Sept. H. M. de koningin van Portugal heeft een ministerie van openbare werken, van koophandel, en van industrie benoemd, alsmede een algemeenen raad van koophandel, van landbouw, van industrie en openbare werken. Het nieuwe departement is *ad interim* toevertrouwd aan den minister van finantien, den heer Pereira de Mello.

Een ander besluit beveelt het aanleggen van een spoorweg, genaamd de Noordelijke, van Oporto naar de Spaansche grenzen, met een zijtak naar Lissabon.

— H. M. de koningin van Spanje heeft aan den officier der hellebardiers, die tijdens den aanslag van Merino zoo veel bijdroeg om de prinses der Asturien te redden, den titel verleend, van Markies del Amparo, voor zich en zijne wettige afstammelingen.

ENGELAND.

LONDEN, 11 Sept. De *Morning Advertiser* berigt uit zeer goede bronnen te kunnen verzekeren, dat de onafhankelijke leden der vrijzinnige partij besloten hebben, om lord John Russell, onder welke omstandigheden ook, nimmermeer als hunnen chef te erkennen. De tegenwoordigheid van lord Derby en der protektionisten in het gouvernement wordt hem door hen verweten, en zij verklaren nimmer van hun besluit te zullen terugkomen, al ware het ook, dat hij thans de meest populaire staatkundige geloofsbelijdenis zou afleggen.

— Uit Dublin wordt dd. 10 dezer berigt, dat er, ten gevolge van eene uitnoodiging, geteekend door een aantal Iersche leden van het Parlement en andere personen, eene bijeenkomst zal gehouden worden van die leden, welke naar het Parlement zijn afgevaardigd om er de beginselen van godsdienst vrijheid te verdedigen, en waarbij ook hunne kiezers, die zich te Dublin bevinden, tegenwoordig zullen zijn. Daarin zal beraadslaagd worden over het voegzame der bijeenroeping eener vergadering vóór de opening van het Parlement, om zich te verstaan over de gedragslijn, welke men bij de behandeling dier teedere kwestie in de eerstvolgende zitting van het nieuwe Parlement zal aannemen.

— De *Morning Chronicle* berigt dat tusschen Groot-Brittannie en Frankrijk een traktaat gesloten is op den grondslag van wederkeerigen vrijen handel. Het hoogste regt op den invoer zal 15 pCt. niet mogen te boven gaan.

— Te Liverpool zijn berigten uit New-York tot 1 Sept. ontvangen. De zitting van het kongres was gesloten geworden. Tusschen de Vereenigde Staten en de Nederlanden was een traktaat tot stand gekomen, houdende dat de schepen van ieder der kontrakterende partijen voortaan in de havens der beide landen op gelijken voet zullen worden toegelaten. (*H.*)

DUITSCHLAND.

KEULEN, 13 Sept. Volgens eene wet van 1833 waren de kerkelijke overheden verpligt de toestemming der regering te vragen tot het aannemen van vrijwillige giften, die aan kerken of kerkelijke stichtingen gedaan werden. Onder het bestuur van den heer v. Ladenberg had het ministerie van eeredienst den opperpresidenten aangeschreven van die toestemming af te zien. Naar men verneemt is, op eene ten dien aanzien gedane vraag, ook thans door het tegenwoordige ministerie van eeredienst in denzelfden geest geantwoord.

— Naar men van goederhand verneemt bestaan de bezwaren der Bisschoppen van de Nederrijnsche kerkprovincie hoofdzakelijk in de volgende vijf punten: *a)* de door den minister van eeredienst gevorderde opgaaf van de aanwending der subsidien van den Staat; *b)* de beperking der missien in gemengde streken; *c)* het verbod van het bezoeken van het *collegium germanicum*, door de studenten in de theologie; *d)* de vestiging van buitenlandsche Jezuiten in den Pruissischen Staat; *e)* de aanstelling van geestelijken, die bij de Jezuiten hebben gestudeerd. Tevens verneemt men, dat ook de Bisschoppen van het oostelijk deel der monarchie bereid zijn om gezamenlijke schreden te doen.

— Men schrijft uit Richten dd. 6 Sept.: "Gisteren avond omstreeks 9 uur viel een bliksemstraal kort nabij het huis, waarin de jeugd zich aan het dansvermaak wijdde, en verpletterde eenen vruchtboom in dier voege, dat de splinters tusschen de dansenden inspatteden. Door deze onverwachte katastrophe verschrikt, ontvielen den muzikanten violen en klarinetten, en het gezelschap zonk biddend op de knien neder.

— De Darmstadter koalitie schijnt te volharden in haar voorstel, dat het verdrag tot rekonstituering van het tolverbond en het handelsverdrag met Oostenrijk gelijktijdig geteekend moeten worden. Hanover is het in dit opzigt met de koalitie eens.

WEENEN, 9 Sept. De door Pruissen aan de tolkonferentie te Berlijn gegeven verklaring heeft ons geenszins bevredigd. Men overwoog dat zij strekte om uit het, te Weenen vastgestelde ontwerp A van een handelsverdrag alle tot de algemeene tolvereeniging betrekkelijke bepalingen weg te laten, terwijl bovendien geenerlei waarborg werd gegeven voor het tot stand komen van een handelsverdrag. Het keizerlijk kabinet heeft mitsdien in eene mededeeling aan de met hetzelve verbonden Staten de Pruissische voorstellen, als een vasten grondslag missend, voor onaannemelijk verklaard.

— Men vleit zich met de hoop, dat de Keizer van Rusland voor eene aanzienlijke som in de nieuwe leening zal deelnemen.

ITALIE.

De *Opinione* van Turijn meent te kunnen verzekeren, dat de Sardinische minister van Oorlog, de generaal della Marmora, den President zal gaan bezoeken bij gelegenheid van zijne reis in het Zuiden. Het dagblad noemt echter de stad niet, waarheen zich de generaal zal begeven.

Graaf Roedern, gezant van Pruissen bij het Sardinische hof, is als zoodanig naar Napels overgeplaatst.

BELGIE.

BRUSSEL, 13 Sept. Z. M. is te Leuven met groote geestdrift ontvangen. Z. M. heeft de tentoonstelling van landbouw bezocht, en is heden alhier teruggekeerd.

— Een dagblad berigt, dat de Hoogw. de Montpellier, kannunik bij de kathedraal te Namen, benoemd zou zijn tot Bisschop van Luik. Er is evenwel nog niets zekers van bekend.

— De Fransche uitgewekene, Ch. Lagrange, zal te Turnhout verblijf houden, hetwelk hem daartoe is aangewezen.

— Sommigen willen weten, dat eerdaags een huwelijk tusschen de gravin de Bocarmé en een grondeigenaar, te St. Josse ten Noode wonende, zal worden afgekondigd.

STADSNIEUWS.

In de 218de Staats-Loterij zijn in de 2e Klasse bij de 1e Trekking prijzen van *f* 1000 of daarboven te beurt gevallen aan N°. 1177 en 4889 ieder *f* 1000. — 2e Trekking: N°. [illegible] *f* 20,000, N°. 14970 *f* 5000, N°. 925 *f* 1250, N°. 2165, 3067 en 4222 ieder *f* 1000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 14 September.

BEVALLEN (11 Sept.): M. M. van Schaick, geb. de Jonge, Z. - J. Noe, geb. Rosiersz, D. - A. E. Werlemann, geb. Franke, D. — (13 Sept.): J. H. Henckel, geb. Gallas, Z. - N. Soeters, geb. Dekkers, Z.

OVERLEDEN (10 Sept.): F. H. Busker, 88 j. - M. H. [illegible]sing, geb. v. Garrel, 29 j.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	*f* 56½	Livorno	2/m.	*f* [illegible]
„	zigt	56½	Napels	„	„ 81½
Bordeaux	2/m.	„ 56½	Petersburg	„	1,86
„	1/m.	„ 56½	Weenen	6/w.	[illegible]
Madrid	3/m.	„ 246	Augsburg		[illegible]
Cadix	„	„ 246	Frankfort		[illegible]
Seville	„	„ 242	Hamburg	2/m.	[illegible]
Bilbao	„	„ 243		zigt	[illegible]
Lissabon	„	„ 42	Londen	2/m.	„ 11,87½
Porto	„	„ 42	„	zigt	[illegible]
Genua	2/m.	„ 46½	Rotterdam	„	[illegible]

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 13 Sept. Belg. leen. 2½ pc. 55¾; 1840, 5 pc. 100⅞; 1848, 100½; 1852, 101⅛; Spanje Ard. 1 pc. 22 13/16; Binnenl. 3 pc. 45⅝; Coupons —; Rom. Leening 1835 —.

WEENEN, 11 Sept. Met. 4½ pc. —; 5 pc. 94¾; Bank-Actien 1365.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

		13 SEPT. 4½ u. gebl.	14 SEPT.	4 u.	gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à	2½ pCt.	64¾	64¾		
Dito Dito	3 »	77⅞	77¾		
Dito Dito	4 »	96¾	96¼		
Dito Obligatien O. I.	4 »				
Amortis. Syndic.	3½ »				
Handel-Maatschappij	4½ »	124⅞	125		
Aand. Rijn-Spoorweg	» »	102			
Aand. Holl. S. M.	» »				
Obligatien	» »				
BELGIE, Obligatien 1844	» »				
Cert. bij de Belg. Bank	2½ »				
Dito bij Rotsch. en Volksv.	» »	52⅞	52 13/16		
FRANKRIJK, Obligatien	3 »	72⅝			
SPANJE bij *Ardoin* 1835	5 »				
Dito Nieuwe	1 »				
Dito 2/m. Beurveil.	» »	23⅛	23⅜	23 3/16	
Dito	3 »	49⅞	49 11/16	49⅞	
Dito Binnenl. 2400 P.	» »	45 1/16	45 1/16		
Coup. Bewijzen	» »	2⅛			
Amortisable Schuld	»	6 1/16	6 1/16		
PORTUGAL te Londen	5 »	43¾	43½	43¾	43½
Dito Dito	4 »	40 1/16	40		
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5 »	108⅞	108⅝		
Dito Dito 1828 en 1829	» »	108			
Cert. bij d°. 1831 en 1833	» »	97			
Dito	4½ »				
Dito bij *Hope*	4 »	9 ¾			
Dito bij *Stieglitz en C°.*	» »	91¼			
Dito bij id. 5de Serie	4 »				
Cert. te Hamburg	5 »				
Inschrijving in Assignat.	6 »				
Cert. van dito	» »	72¼			
POLEN, Aand. à fl. 500	» »	160			
Dito met Lot. à 300	»				
AMERIKA, Bank-Actiën	»				
PRUISSEN, Aand. met Lot. R. 50	f				
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.	79	79	79⅜	
Dito 1847	2½ »	41½	41½	41¼	
Dito 1851	2½ »	40⅞	40⅛	41	
Dito Nieuwe	5 »	92¼	92⅛	92½	92⅛
Ween. Bank bij *Goll en C°.*	» »				
Dito	4 »	69½			
Letter B	5 »	92 3/16	92⅛	92½	92⅛
Aand. met Loting fl. 500	f				
Nieuwe dito à 250	»	35¼			
[illegible]		[illegible]	98		
BRAZILIE te Londen 1824	5 »	[illegible]			
Dito Leening 1843	5 »				
Dito £ 200	»				
PERU [illegible]	5 »				
MEXICO Nieuwe	»	26¾	26 9/16		
VENEZUELA à £ 100	3½ »				
GRENADA à £ 100	2 »	23⅛			
ECUADOR à £ 100	»	4¼	4¼		

Polen, Cert. 4 pCt. 86⅛; Venezuela uitgestelde 17⅛, ¼.

Onze fondsenmarkt leverde in geene der genoteerde effekten eenig meldenswaardig belang op.

Koers van het Geld: Beleening 2¼ pCt, Prolongatie 2½ pCt Diskonto 2 pCt.

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIEN.

Metalliek	*f* 25,70 a —	Pruissische	*f* 34⅝ a —
Napelsche	- 25,30 „ —	Spaansche	- 2,45 „ —
Div. in £St.	- 11,87½ „ —	Hamb. Russ.	- 37 „ —
Eng. Russen	- 12,45 „ —	Russ. in Z. R.	- 37⅝ „ —
Fransche	56½ „ —	„ Pap. „	- — „ —
Belgische	56½ „ —	Pools. in Fl.	- 27¾ „ —

Coup. Portug. Binn. Schuld, 2e Semester 1852 (N°. 21) *f* 46½ a ¾.

SPECIE-COURS.

GOUDEN SPECIEN.

Stukken à *f* 10 per Stuk	*f* 9,85	a 9,90
Oude Gerande Dukaten	» 5,55	» 5,65
Wigtige Souvereinen	» 11,90	» 12,—
» Pistolen	» 9,65	» 9,75
Stukken van 20 Francs	» 9,50	» 9,60

Baren Goud en Specien à *f* 1442,60 per Ned. ℔ fijn 11¾ à 12¼ pc.

ZILVEREN SPECIEN.

Piasters per Stuk	*f* 2,55	à 2,60
Stukken van 5 Francs	» 2,34	» 2,37
Brabandsche Kroonen	» 2,65	» 2,70
Fransche	» 2,70	» 2,75
Pruissische Daalders	» 1,74	» 1,77
Zilver 1000 à 980	*f* —,—	à —,—
» 900 » 700	» 104,50	» 105,—

HANDELSBERIGTEN.

ROTTERDAM, 13 Sept. Van Meekrappen zijn wederom nieuwe onberoofde ter markt geweest, waarvan eenige vaten in dezelfde verhouding verkocht zijn. Van 1851 is nog al gedaan, meest in heldere onberoofde, tot vaste prijzen. Van dat gewas is in het land veel opgeruimd.

Heden zijn verkocht 20 vn. Virginie Tabak per *Finland*.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 14 Sept. Heden verkocht van Rogge: 116 ℔ o. Gedr. *f* 175; in cons.: 118 ℔ dito *f* 180.

ROTTERDAM, 13 Sept. Jarige Zeeuwsche, Vlaamsche en Overmaassche Tarwe was iets ruimer aangevoerd en bleef prijshoudend, hoezeer de verkoopen niet zoo gemakkelijk waren te bewerken. — Nieuwe dito met redelijk goeden aanvoer was in de beste soorten tot nagenoeg vorige prijzen wel te plaatsen, afwijkende en mindere was tot *f* 6 a 9 per Last lager moeijelijk aan te brengen. — Roode soorten, zoo wel Nieuwe als Jarige, wel afgaande aan gebruikers. — Poolsche zonder handel.

Puike O. Zeeuws., Vlaams. en Overm. 1850 en 1851 *f* 294, 303; mindere en afwijkende *f* 267, 279; puike n. Zeeuws., Vlaams. en Overm. 1852 *f* 276, 285; dito ter zaaijing geschikt *f* 285, 300; mindere en afwijkende *f* 228, *f* 245, geringe *f* 180, 210; Blaauwe *f* 180, 195. — 164/2 ℔ jar. Hoogl. Kleefsche *f* 313, 315; 165/2 ℔ dito dito dito *f* 315; 164/2 ℔ nieuwe dito dito *f* 310; 165/2 ℔ dito dito dito *f* 315, 316, 317; 166/2 ℔ dito dito dito *f* 320; 162/2 ℔ nieuwe Bovenl. *f* 294; 158/2 ℔ oude Kleefsche *f* 280; 160/2 ℔ jarige dito *f* 288; 157/2 ℔ oude Rijn *f* 270; 158/2 ℔ dito Wolgaster *f* 285.

Rogge. Nieuwe Zeeuwsche, Vlaamsche en Noordbrabandsche met redelijken aanvoer en in de beste soorten ruim prijshoudend. — Vreemde soorten met veel handel tot hoogere prijzen ter verzending en binnenlandsche konsumptie gekocht.

Zeeuws. en Vlaams. jar. *f* 198, 210; Noordbrabandsche *f* 189, 198; Zeeuws. en Vlaams. nieuwe *f* 193, 222. — 147, 149/2 ℔ Amerikaansche *f* 194, 195; 151/2 ℔ Fransche *f* 190, 195; 142/2 ℔ nieuwe Archangel *f* 172; 143/2 ℔ dito dito *f* 173, 175; 144, 145/2 ℔ dito dito *f* 172, 175; 142/2 ℔ nieuwe dito in Entrepôt *f* 162; 143/2 ℔ dito dito in Entr *f* 164, 165; 141, 144/2 ℔ dito Petersburger in Entr. *f* 157, 162.

Gerst. Zeeuwsche en Vlaamsche Winter en Zomer is tot *f* 6 hooger met graagte weggenomen, de aanvoer was klein. In Vreemde soorten is niets omgegaan.

N. Zeeuws. en Vlaams. Winter *f* 147, 156; n. dito en dito Zomer *f* 141, 150.

Haver. Nieuwe Zeeuwsche en Inlandsche door de geringe kwaliteit *f* 3 lager afgegeven en moeijelijk te verkoopen. Zeeuwsche en Polder Korte *f* 87, 111; N. Dito en dito Voeder *f* 75, 84.

Boekweit, weinig aangevoerd en de jarige *f* 8 a 10 hooger graag weggenomen. — Van Nieuwe was zeer weinig aangekomen, en daarop veel vraag zijnde is dezelve mede *f* 10 hooger betaald. Jarige Noordbrabandsche op 140/2 ℔ *f* 183, *f* 187, 188, 190; nieuwe dito *f* 190; jarige Grootbrabandsche *f* 186, 188, 190; Oude Rijn *f* 160; jarige dito *f* 182; Dito Oostvriesche Veen *f* 170; Dito Groninger Veen *f* 155; Fransche *f* 148, 156, 168.

Paardeboonen, van Nieuwe was de aanvoer iets grooter en zijn tot vorige prijzen grif weggenomen. — Van Duiveboonen is nog weinig geveild. Nieuwe Zeeuwsche Paardeboonen *f* 156, 162; Nieuwe Duiveboonen *f* 180, 195.

Nieuwe Bruine Boonen komen redelijk goed op en zijn hooger betaald. — Van Nieuwe Witte dito waren enkelde klussen aan, zeer onderscheiden van kwaliteit en droogte. Walchersche Witte *f* 300, 330; Zeeuwsche dito *f* 255, 270; Walchersche Bruine *f* 315, 345; Zeeuwsche Bruine *f* 300, 330. [illegible] en zijn wederom 20 a 30 Cents per Mud hooger betaald. — Witte zijn tot de notering goed te plaatsen. — Graauwe in eenen doen met minder aanvoer. Nieuwe Walchersche Blaauwe *f* 258, 270; Dito Zeeuwsche ordinaire *f* 246, 264; dito dito dito groote *f* 255, 270; dito dito Witte *f* 216, 231; dito dito Graauwe *f* 240, 270; dito Geldersche dito *f* 300, 360.

Koolzaad vond meerder vraag. Er is gedaan: Zeeuwsch Gestort 49 a 50 £; dito en Overmaasch in zakken 48 a 49 £; Flakkeesch 46 a 48 £; jarig Altona 49 £. Van Zomerzaad was zeer weinig puike kwaliteit, hetzelve is van 37 tot 42½ £ verkocht.

Lijnzaad, zeer vast. 110/111 ℔ Archangel *f* 275.

Kanariezaad in eenen doen van *f* 6,75 a *f* 8 per Mud naar kwaliteit te bekomen.

Bruin Mosterdzaad, nieuw *f* 13, 14, Geel dito dito *f* 10, *f* 11, per Mud.

Raapkoeken *f* 56, 58; Lijnkoeken *f* 85, 110 per 1040 St.

Ter Beurze is verkocht: Tarwe, 155/2 ℔ Oude Rijn *f* 265. — Rogge, in Entrepôt: 142, 143 ℔ nieuwe Archang. *f* 163, 164; 142/2 ℔ nieuwe Archang. *f* 165; 142/2 ℔ nieuwe Archangel *f* 165; 142/2 ℔ nieuwe Petersburger *f* 165; 143/2 ℔ Nieuwe Riga *f* 163. Voorts in Consumptie: 152/2 ℔ jarige Deensche *f* 205; 146/2 ℔ Odessa *f* 180. — Gerst, te Schiedam: 133/2 ℔ Liebau *f* 186; 129/2 ℔ Koersche *f* 182, 183. — Koolzaad. Zeeuwsch in zakken 47 £.

SCHIEDAM, 13 Sept. Rogge. Verkocht in entr.: 142, 143/2 ℔ Archangel *f* 163, 164 kont.; 141/2 ℔ Petersb. *f* 157 1/m. — Gerst: 133/2 ℔ Libau *f* 186 kont.; 129/2 ℔ Koersche *f* 182 kont.; 183 6/w. — Moutwijn *f* 14,00; Jenever *f* 17,50; Amst. Proef *f* 18,75, per Ned. vat zonder fust zonder de belasting.

ANTWERPEN, 13 Sept. *Koffij*. Behalve de 5000 b. Dom. zijn heden en Zaturdag nog gedaan 800 b. Brazil.

Katoen. Er zijn gedaan tot ferme prijzen 468 b. Texas, 143 b. Louisiana, 65 dito en 50 b. Mobile [illegible]

Rijst. Er zijn gedaan 8000 z. Arracan *uncleaned* tot geheimen prijs. Het artikel blijft ferm; gepelde Arracan op levering wordt gehouden op *f* 9¼.

SCHEEPSTIJDINGEN.

AMELAND, 9 Sept. Het schip Gebroeders, Kapt. Feddes van Tettenserzijl n. Amst. is heden middag in een zwaren storm bij het naar binnenzeilen van het N. O. gat verongelukt en zal met de lading weg zijn; het volk is gered.

ELSENEUR, 9 Sept. Het schip Maria, Kapt. Zeijlinga, van Riga n. Amst. alhier met schade binnengeloopen, heeft heden, na volbragte reparatie, de reis weder voortgezet.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 13 Sept. G. Gilbert, d'Israeli, Rio de Janeiro. - O. Toff, Vickingen, Odessa. - G. H Boerhaave, Arendina Elisabeth, Bayonne, l. van Falmouth.

HELVOET, 13 Sept. J. Honbuss, Wolff, New-York. - P. Collenteur, Hendrika, Abbeville.

GEPRAAIDE SCHEPEN.

Kapt. Keus, van Akyab in Helvoet binnen, raporteert gepraaid te hebben: Den 7 Sept. op de hoogte van Goudstaart Kon. Ned, Yachtklub, Kapt. von Lindern, van Rotterdam naar Newport.

CARGA-LIJSTEN.

AMSTERDAM.

AKIJAB, Ann, Nuun: 7560 b. Rijst, Order.
AKIJAB, Jane Parker, Jordan: 8600 b. Rijst, Goll en C°

ROTTERDAM.

SHANGHAI, Manhosteen, Horner: 3789/4 k. Congo, 479/4, 1209/8 k. Souchon, 27/4 k. Flowery Pecco, 207/4 72/8 k. Pecco, 188/8 k. Tonkay, 380/8 k. Uxim, 124/8 k. Imperial, 80/8 k. Gunpowder Thee, A. Campbell en C°.
AKIJAB, St. Helena, Keus: 10970 b. Rijst, Order.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 14 Sept. in lading naar:

Keulen	J. Noll, de Windhond.
„	E Haasters, Colln N°. 10.
Duisburg	J. Otten, Johanna.
Heilbron	F. Mussig, Albert Smith.
Manheim	J. C. de Haas, Minerva.
Wesel	A. Balk, Alma.
Dusseldorp & Neus	J. D. Keuter, Jonge Arend.
Mainz	K. Rau, Jonge Pauline.
Frankf. & Coblenz	J. v. Dusseldorp, Frankf. N°. 16.

AMSTERDAM, 14 Sept. vertrokken:

Manheim	J. Polser, Johanna.
Ludwighaven	F. Kruck, Ludwighaven N°. 7.

KEULEN, 13 Sept. in lading naar:

Amsterdam	Kapt Holz	Kolln n°.	2.
Rotterdam	„ Berns	„ „	16.

Rijnhoogte ARNHEM 13 Sept. 2 el 29 duim.
KEULEN 13 „ 10 [illegible]

ADVERTENTIEN.

In eene Apotheek te Leyden, wordt tegen 1 November e. k. verlangd een bekwaam **BEDIENDE.** Ter verdere oefening het Chemisch Pharmaceutisch Collegie willende bijwonen, wordt daartoe gelegenheid gegeven Adres met *franco* brieven onder letter S. bij den Boekhandelaar J. W. VAN LEEUWEN aldaar. (2245)

On demande dans un PENSIONNAT dans la Province, un **SECONDANT** de la religion Catholique, muni de bons certificats, qui parle coulamment le français et qui sache enseigner les mathématiques. S'adresser par lettres affranchies sous [illegible] au bureau de cette feuille. Le salaire [illegible] (2246)

Eene Jufvrouw van de R. C. Godsdienst, die van zich de beste getuigenis kan bijbrengen, zag zich gaarne geplaatst als **JUFVROUW VAN GEZELSCHAP** of tot **BESTIERING VAN EEN HUISHOUDEN**, onverschillig in of buiten de stad. Er zal minder gelet worden op salaris dan wel op eene goede behandeling. Reflecteerenden gelieven zich te adresseren met *franco* briefjes onder de letters C. D. aan het bureau dezer Courant. (2248)

GENEZING VAN EEN ZIEK BEEN
door de zalf en pillen van HOLLOWAY.

Uittreksel uit eenen brief van den heer James Townly, woonachtig te Poplar, New-Town, in de Catharina straat N°. 1, gedagteekend den 22 Julij 1850 aan den professor Holloway: »Mijnheer, een gevoel van dankbaarheid, zoowel als de wensch, ongelukkigen nuttig te zijn, heeft mij bewogen openlijk bekend te maken, dat ik door uwe zalf genezen ben van een ziek been met twee zware wonden, waaraan ik reeds drie jaren was lijdende geweest, en hetwelk men voor ongeneesbaar hield, tot dat ik besloot uw geneesmiddel te gebruiken, hetwelk mij al dadelijk van de pijnen verligtte, en waardoor ik thans geheel hersteld ben."

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt *Doosjes Pillen* à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 7.75 *f* 15.50, *f* 23,50.

Potjes Zalf à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3,30, *f* 8.15, *f* 15.90, *f* 23.90.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij B. ADAMA, Apotheker, Heerengracht hoek Utrechtschestraat, N°. 22 te *Amsterdam*, bij A. P. MILIUS te *Utrecht*, en bij J. STRAATMAN, hoofd-depothouder te *'s Bosch*, alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etablishment.* (2075)

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.